

ارائه الگوی جامع مدیریت ریسک و کاهش هزینه در بانک سرمایه

زهره رحمانی^۱

محمدعلی کرامتی^۲

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۳/۱۱ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۰۵/۱۸

چکیده

ریسک همواره همراه زندگی انسان‌ها و سازمان‌ها بوده است و کلیه موقعیت‌های تصمیم‌گیری با یک نوع یا طیف متنوعی از ریسک‌ها روبرو می‌باشند. مدیریت ریسک از آن جهت در نهادهای پولی حائز اهمیت است که منابع به کار گرفته شده برای تخصیص، در حقیقت بدهی نهاد پولی به سهامداران، مردم و بانک‌ها است که در صورت عدم گردش، هم‌توان اعتبار دهی و هم قدرت تأدیه بدهی نهاد پولی به‌عنوان وام‌دهنده را تضعیف می‌کند. روش مورد استفاده در این تحقیق، میدانی و همبستگی می‌باشد جامعه آماری این تحقیق شامل افراد منتخب شاغل در بانک سرمایه بوده و نمونه آماری مورد استفاده در این تحقیق ۳۰۲ نفر و میدان پژوهش در آن، بانک سرمایه می‌باشد یافته‌های تحقیق نشان داد که ریسک منابع انسانی، ریسک قوانین بانکداری، ریسک نقدینگی، ریسک اعتباری، ریسک عملیاتی، ریسک بازار، ریسک فن‌آوری اطلاعات، ریسک نرخ بهره و ریسک روابط و قدرت بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارند؛ و استقرار حاکمیت شرکتی در بانک، مراقبت مدیریت و هیات مدیره بانک، کنترل‌های ایمنی بانک و مدیریت ریسک ناشی از شهرت و قانون به‌عنوان رویکردهای مدیریتی مقابله با ریسک در بانک سرمایه مطرح هستند؛ از سوی دیگر نرخ ذخیره احتیاطی، نرخ بهره بین‌بانکی، ادغام با بانک‌ها و مؤسسات مالی اعتباری، سود پرداختی بانک مرکزی به سپرده‌های قانونی، بهینه یابی مکانی شعب، توسعه بانکداری الکترونیک و بیمه تسهیلات بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارند.

کلمات کلیدی

الگوی مدیریت ریسک در بانک، الگوی کاهش هزینه در بانک

طبقه‌بندی موضوعی: M41.G35.G14

۱- گروه مدیریت صنعتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. zrahmaniz@gmail.com

۲- گروه مدیریت صنعتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

نویسنده مسئول) mohammadalikeramati@yahoo.com

دنیای امروزی همواره روبه پیشرفت است، حرکت سریع واحدهای اقتصادی، افزایش حجم معاملات، پیشرفت مداوم فن‌آوری، فشارهای ناشی از کمبود منابع و افزایش رقابت وجود انواع خطرات در کلیه زمینه‌ها، اهداف و سیاست‌های سازمان را چه از بیرون و چه از درون تهدید می‌کند، همگی این عوامل موجب شده است که افکار مدیریت به مسائل و موارد بی‌شماری معطوف گردد و عملاً کنترل مستقیم و انفرادی واحدهای اقتصادی غیرممکن شده است. کنترل غیرمستقیم عملیات سازمانی و دوری مدیران ارشد از تمامی فعالیت‌های واحد تجاری باعث گردیده است تا مدیریت برای انجام وظیفه مستشاری خود، به استقرار یک سیستم اثربخش کنترل داخلی به‌عنوان جزئی لاینفک از سیستم مدیریت کارآمد روی آورد. برای کنترل‌های داخلی الگوهای متنوعی طراحی و معرفی شده‌اند، این سیستم‌ها همواره دارای نقاط ضعف و قوتی هستند، مهم‌ترین دلایل ضعف سیستم‌های کنترل‌های داخلی در واحدهای تجاری، سنتی بودن سیستم‌ها و به‌روز نشدن آن‌ها است. مهم‌ترین و معروف‌ترین سیستم‌های کنترل داخلی از نظر جامعیت، اثربخشی و گستردگی در کاربرد، الگوی طرح‌شده از سوی کمیته سازمان‌های پشتیبان (مسئول) کمیسیون تردوی ملقب به کوزو است [۱۵].

نظام جامع ریسک، یک سیستم فراگیر مدیریت ریسک است که همه ریسک‌ها و علل و عوامل پیدایش و ارتباط آن‌ها با هم و تأثیر مؤلفه‌های اقتصادی بر فعالیت‌های سازمان را مورد بررسی قرار داده و راهکارهایی برای پیش‌بینی وقوع ریسک و مدیریت آن‌ها ارائه می‌کند. مدیریت ریسک همچون دیگر عرصه‌های مدیریتی نیازمند برنامه‌ریزی دقیق و شناخت صحیح و جامع از مراحل پیش‌رو است. یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های فرآیند جامع مدیریت ریسک، لزوم توجه مستمر به آن در طول عمر سازمان‌ها است [۱۲].

همچنین امروزه بانکداری یکی از بااهمیت‌ترین بخش‌های اقتصاد به شمار می‌آید. بانک‌ها، از یک طرف، با سازمان‌دهی دریافت‌ها و پرداخت‌ها، امر مبادلات تجاری و بازرگانی را تسهیل می‌کنند و موجب گسترش بازارها می‌شوند. از طرف دیگر، با تجهیز پس‌اندازهای ریزودرشت و هدایت آن‌ها به سمت بنگاه‌های تولیدی، زمینه‌های رشد و شکوفایی اقتصاد را فراهم می‌آورند. بانک‌ها به‌واسطه سپرده‌گذاران وام‌گیرندگان متعدد با انواع بازارهای پولی و مالی مرتبط بوده و در معرض انواع ریسک‌ها قرار دارند. لذا همواره بانک‌ها سعی بر آن داشته‌اند تا از طریق به‌کارگیری روش‌ها و ابزارهای مختلف میزان بهینه نقد مورد نیاز خود را پیش‌بینی و نگهداری نمایند [۱۴]؛ و این کاهش فرصت‌های سرمایه‌گذاری باعث افزایش در هزینه و افزایش ریسک‌های بانک می‌گردد.

ارائه الگوی جامع مدیریت ریسک و کاهش هزینه در ... /رحمانی، محمدپورزندى و کرامتى

بنابراین در این پژوهش به ارائه الگوی مدیریت ریسک و کاهش هزینه در بانک سرمایه پرداخته شده است. این پژوهش با طرح مبانی نظری و پیشینه پژوهش‌های مرتبط با موضوع و همچنین تبیین روش پژوهش و فرضیه‌های برگرفته از مسئله و مبانی نظری پژوهش ادامه یافته و سپس به تشریح نتایج آزمون فرضیه‌ها پرداخته شد و در نهایت نتیجه‌گیری و پیشنهادها مرتبط بیان می‌شود.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

هدف این تحقیق ارائه الگوی مدیریت ریسک و کاهش هزینه در بانک سرمایه می‌باشد. بحران مالی اخیر که از سال ۲۰۰۷ در آمریکا شروع شد، یکبار دیگر مدیریت ریسک را در رأس امور قرار داد. سازمان‌ها، قانون‌گذاران دولتی، مبادلات سهام، سازمان‌های مشاور، آژانس‌های رتبه‌بندی و دانشگاه‌ها همگی شروع به در نظر گرفتن ERM (مدیریت ریسک شرکتی) به‌عنوان روشی برای از بین بردن پیچیدگی اقتصادی کردند. برخلاف مدیریت ریسک سنتی که هر گروه از ریسک در آن به‌صورت جداگانه در سیلوهای ریسک مدیریت می‌شود، ERM به شرکت‌ها این امکان را می‌دهد تا سطح وسیعی از ریسک‌ها را به‌صورت یکپارچه مدیریت کنند [۱۳].

با رشد رقابت میان سازمان‌های امروزی و تهدیدات و فرصتهایی که گریبان‌گیر تمامی سازمان‌ها در سطوح مختلف داخلی و بین‌المللی می‌باشد، مفهوم ریسک اهمیت بسیار زیادی پیدا کرده است. تهدیدات یاد شده می‌تواند به حدی باشد که سازمان را با شکست مواجه نماید. از این‌رو مدیران برای رشد و بقای سازمان باید به فکر راه‌هایی برای کاهش ریسک‌های نامطلوب باشند [۲۲]. مدیریت ریسک شرکت با دیدگاهی سیستماتیک، از ریسک‌های موجود در یک صنعت و بنگاه تجاری حداکثر فرصت را ایجاد می‌نماید [۱۹].

با توجه به افزایش پیچیدگی محیطی، سیستم‌های مدیریت کسب و کار باید از رویه‌های جدید برای فعالیت‌های خود استفاده نمایند. مدیریت هر شرکتی باید استراتژی بلندمدت و سیاست متناسب با منطق داخلی سازمان ویژگی‌های خاص خود، تدوین نمایند؛ بنابراین سیستم‌های مدیریتی باید، انعطاف‌پذیری مناسب، برای کسب مزیت رقابتی و توانایی پاسخ به تغییرات محیطی را داشته باشند. در این شرایط فعالیت مدیران بدون رویکرد سیستمی، منجر به ناکارآمدی مدیریت می‌گردد [۲۵]. تا زمانی که محیط کسب و کار مستلزم تغییر دائمی است، فرآیندهای تسهیل‌کننده ریسک تغییر، نیازمند مدیریت ریسک می‌باشند. لازم است که مجموعه از مشخصه‌های ساختاری مورد نیاز با کسب و کار، حفظ شوند. ساختار سازمانی فعلی و ساختار پس از تغییر می‌تواند متناسب با تغییر و ریسک‌های آن، مرتبط باشد که سازمان‌ها باید به خوبی به تحلیل و درک شرایط مناسب برای تغییر سازمانی بپردازند.

فصلنامه مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار / شماره چهل و نه / زمستان ۱۴۰۰

در طول فرآیندهای تغییر سازمانی، تکنیک‌های مختلفی ارائه شده است که درصدد کاهش ریسک تغییر سازمانی بوده است که در این بین عوامل مختلفی می‌تواند بر میزان ریسک‌های تغییر تأثیرگذار باشند؛ بنابراین برای تسهیل تغییر سازمانی، لازم است که به تسهیل ارزیابی ریسک تغییر پرداخته شود که یک فرآیند حیاتی برای توسعه سازمانی است [۲۴].

امروزه بانکداری یکی از بااهمیت‌ترین بخش‌های اقتصاد به شمار می‌آید. بانک‌ها، از یک طرف، با سازمان‌دهی دریافت‌ها و پرداخت‌ها، امر مبادلات تجاری و بازرگانی را تسهیل می‌کنند و موجب گسترش بازارها می‌شوند. از طرف دیگر، با تجهیز پس‌اندازهای ریزودرشت و هدایت آن‌ها به سمت بنگاه‌های تولیدی، زمینه‌های رشد و شکوفایی اقتصاد را فراهم می‌آورند.

بحران مالی اخیر، تأثیر رشد درآمد بانک‌ها در ثبات اقتصاد جهانی و رفاه را برجسته‌تر ساخته است، قانون‌گذاران با قرار دادن استانداردهای رشد بیشتر درآمد بانک‌ها مؤثرتر و سخت‌گیرانه‌تر در جایگاه رد کردن ریسک‌پذیری بانک‌ها پاسخ داده‌اند. قانون‌گذاران این بحث را ارائه کرده‌اند که خود قانون‌گذاری، در جهت هدایت مشارکتی مؤثر و رشته‌های بازار به شکل بهتری به تضمین ریسک‌پذیری مطلوب با مؤسسات مالی می‌پردازند.

بانک‌ها به واسطه سپرده‌گذاران وام‌گیرندگان متعدد با انواع بازارهای پولی و مالی مرتبط بوده و در معرض انواع ریسک‌ها قرار دارند. لذا همواره بانک‌ها سعی بر آن داشته‌اند تا از طریق به‌کارگیری روش‌ها و ابزارهای مختلف میزان ریسک خود را مدیریت نمایند؛ بنابراین پژوهشگر تلاش دارد به ارائه الگوی مدیریت ریسک و کاهش هزینه در بانک سرمایه، بپردازد.

وجود فعالیت‌های مدیریت ریسک که شامل تمام کسب‌وکارها است و همچنین ارتباط بین بخش‌های مختلف شرکت ایجاد می‌کنند. وجود استراتژی‌های مدیریت ریسک که طیف تمامی ریسک‌ها را در برمی‌گیرد شامل: صنعت، رقابت، محیط، امنیت، حریم خصوصی، پایداری کسب و کار، استراتژیک، گزارش‌دهی و عملیات وجود فرآیندهای ارزیابی ریسک که تمرکز بیشتری بر احتمال رخداد ریسک با شدت زیاد برای آسیب‌پذیری دارند. وجود رویکردهای مدیریت ریسک که رخدادهای را به صورت مستقل در نظر نمی‌گیرد بلکه سناریوهای ریسک و ارتباط بین ریسک‌های چندگانه را مورد توجه قرار می‌دهد [۲۰]. تمرکز بر وجود فعالیت‌های پیش‌بینی و مدیریت ریسک به‌جای مدیریت ریسک بعد از وقوع رویدادها وجود یک فلسفه و استراتژی مدیریت ریسک که علاوه بر اجتناب از ریسک، بر ریسک کردن به‌عنوان مهم‌ترین ابزار خلق ارزش نیز به‌طور هم‌زمان تمرکز داشته باشد. بعضی از این موارد ممکن است برای شما ناآشنا باشد؛ اما همه آن‌ها مشخصه‌های مهم شرکت هوشمند

ارائه الگوی جامع مدیریت ریسک و کاهش هزینه در ... /رحمانی، محمدپورزند و کرامتی

ریسک می‌باشند. شرکت‌های هوشمند ریسک در همه اندازه‌ها و در همه صنایع یافت می‌شود اما هر شرکت فعالیت‌های مدیریت ریسک خود را با نیازها و شرایط خاص خود تطبیق می‌دهد. با این وجود تمامی شرکت‌های هوشمند ریسک بینش زیر را به اشتراک می‌گذارند: شرکت‌هایی که در مدیریت ریسک موفق هستند (هم در دارایی‌های موجود و هم در مسیر رشد) در بلندمدت از دیگران پیشی خواهند گرفت. تمامی شرکت‌ها با ریسک کردن پول به دست می‌آورند و با شکست در مدیریت ریسک‌ها، پول از دست می‌دهند [۱۲]. آنچه که در این راستا دارای اهمیت می‌باشد این است که سازمان‌ها در راستای مدیریت ریسک به هزینه‌های شرکت توجه ویژه‌ای داشته باشند و به دنبال کاهش هزینه باشند زیرا مدیریت ریسک اگر صرفه اقتصادی و یا به عبارت بهتر فزونی منافع بر مخارج نداشته باشد بهتر است که اجرا نگردد بنابراین در این تحقیق به جنبه پنهان مدیریت ریسک یعنی کاهش هزینه‌ها نیز پرداخته شده است و عواملی که می‌توانند بر کاهش هزینه‌ها در بانک‌ها تأثیر بگذارند نیز مورد بررسی قرار گرفته‌اند. حال بنابر آنچه در بالا بیان شد در این تحقیق به دنبال ارائه الگوی مدیریت ریسک و کاهش هزینه در بانک سرمایه می‌باشیم.

پیشینه پژوهش

با توجه به اینکه تا به حال هیچ تحقیقی در زمینه ارائه الگوی مدیریت ریسک و کاهش هزینه در بانک سرمایه پرداخته نشده است، بنابراین تحقیقی که بتوان از آن به عنوان پیشینه کاملاً مشابه یاد نمود وجود ندارد؛ اما در زیر سعی شده است تا تحقیقاتی که می‌توانند بیشترین شباهت را به تحقیق حاضر داشته باشند ذکر شده‌اند:

پتروس ۱ ۲۰۲۰ به بررسی افزایش سودآوری از طریق سرمایه قابل تبدیل مشروط: شواهد تجربی از بانک‌های اروپایی پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که سپر مالیاتی بالقوه و استفاده از اوراق CoCo به جای سهام به عنوان سرمایه ATI سودآوری بانک را به میزان قابل توجهی افزایش می‌دهد.

تانگ و همکاران ۲۰۱۸ در تحقیقی با عنوان رابطه بین فعالیت‌های تأمین مالی خارجی و مدیریت سود: شواهد از مدیریت ریسک سازمانی این مطالعه به بررسی تأثیر فعالیت‌های تأمین مالی خارجی بر تصمیمات مدیریت درآمد و بررسی نقش مدیریت ریسک سازمانی (ERM) به عنوان عامل مهار کننده احتمالی در این ارتباط می‌پردازد. آن‌ها دریافتند که مدیران از فعالیت‌های واقعی (مدیریت سود واقعی) و مدیریت درآمد مبتنی بر تعهد (مدیریت سود تعهدی) استفاده می‌کنند در حالی که در فعالیت‌های سرمایه‌گذاری سهام شرکت می‌کنند. علاوه بر این، هنگامی که شرکت‌ها دارای سیستم‌های ERM ضعیف‌تر هستند، می‌بینیم که مدیران در استفاده از فعالیت‌های واقعی در فعالیت‌های سرمایه‌گذاری

فصلنامه مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار / شماره چهل و نه / زمستان ۱۴۰۰

خود، از مدیریت واقعی سود استفاده می‌کنند؛ بنابراین، یافته‌های مرتبط با سیاست‌های ما نشان می‌دهد که سیستم‌های ERM ضعیف می‌توانند مکانیسم‌های کنترل ضعیف را نشان دهند و نظارت بر سرمایه‌گذاران بیشتری را جذب کنند، بنابراین محدود کردن استفاده مدیران از دست‌کاری‌های واقعی فعالیت‌ها برای آسیب رساندن به ارزش شرکت در طولانی مدت با استفاده از مدیریت ریسک سازمان امکان‌پذیر است.

کالاهان و همکاران [۱۱]۳ به بررسی اینکه آیا مدیریت ریسک پروژه‌ها عملکرد عملیاتی را افزایش می‌دهد؟ پرداختند، این مطالعه بر روی پاسخ‌های نظرسنجی مدیریت عملکرد تطبیق داده‌شده با داده‌های شرکت به‌منظور درک بهتر در مورد تأثیر عملکرد عملیاتی مورد انتظار فرایند پیاده‌سازی چندمرحله‌ای ERM تکیه می‌کند. پس از کنترل اثرات هیئت‌مدیره و دیگر اثرات شناخته‌شده، ما دریافتیم که شرکت‌هایی با سطوح بالاتری از بلوغ فرایند ERM با عملکرد عملیاتی بالاتر از همتایان صنعت خود همراه بوده‌اند.

نیر و همکاران [۱۷]۴ به بررسی مدیریت ریسک واحد تجاری به‌عنوان یک قابلیت پویا: آزمون اثربخشی آن در طی دوره بحران در دوره ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۰ در آمریکا به این موضوع پرداختند که آیا برخورداری از توانمندی‌های مدیریت ریسک واحد تجاری به شرکت اجازه می‌دهد تا به‌طور مؤثر به بحران مالی ۲۰۰۸ واکنش نشان دهد. نتیجه پژوهش آن‌ها نشان داد که برخورداری از توانمندی برتر در مدیریت ریسک شرکتی از یک‌طرف در طول دوره رکود با کاهش ناچیز در قیمت سهام و از طرف دیگر با افزایش چشمگیر سودآوری در طول دوره رونق مرتبط می‌باشد. به عبارتی مدیریت ریسک شرکتی از یک‌طرف در دوره رکود جلوی کاهش شدید قیمت سهام را می‌گیرد و از طرف دیگر باعث افزایش بخشیدن به سودآوری در دوره رونق به‌طور چشمگیر خواهد شد.

مک شین و همکاران [۱۶]۵ به بررسی اینکه آیا مدیریت ریسک واحد تجاری ارزش شرکت را افزایش می‌دهد پرداختند، آنان هم‌عقیده با بسیاری از دانشمندان مالی در واکنش به اصل نامربوط بودن مدیریت ریسک (که توسط میلر و مودیگلیانی ۱۹۵۸۶ مطرح گردید) عنوان داشتند که وجود بازارهای سرمایه ناقص یک واقعیت بوده و این مدیریت ریسک است که در چنین شرایطی می‌تواند ارزش شرکت را افزایش دهد.

شاه و جان [۲۱]۷ در مقاله تجزیه و تحلیل عملکرد مالی بانک‌های خصوصی در پاکستان به بررسی عملکرد مالی بانک‌های خصوصی در پاکستان پرداختند. در این مقاله داده‌ها از تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی بانک دولتی پاکستان جمع‌آوری شده است. در این تحقیق بازده دارایی و درآمد حاصل از بهره

ارائه الگوی جامع مدیریت ریسک و کاهش هزینه در .../رحمانی، محمدپورزند و کرامتی

به‌عنوان متغیر وابسته و اندازه بانک و مدیریت دارایی و بهره‌وری عملیاتی به‌عنوان متغیر مستقل معرفی شدند. آن‌ها با استفاده از تجزیه و تحلیل رگرسیون و روش همبستگی به این نتیجه رسیدند که اندازه بانک و بهره‌وری عملیاتی رابطه منفی با ROA دارد؛ در حالی که بین بهره‌وری عملیاتی و درآمد حاصل از بهره رابطه منفی وجود دارد و بین اندازه بانک و درآمد حاصل از بهره نیز رابطه مثبت برقرار می‌باشد. پونز ۲۰۱۲ در تحقیقی به بررسی عوامل مؤثر سودآوری بانک‌های اسپانیایی برای دوره ۲۰۰۹ - ۱۹۹۹ پرداخت. نتایج نشان داد سودآوری بانک با سهم وام‌ها از کل دارایی ترکیب دارایی‌ها، نسبت سپرده‌ها، کارایی و کیفیت دارایی‌ها رابطه معنی‌داری دارد و هیچ‌گونه شواهدی از تأثیر عوامل کلان اقتصادی در صنعت بانکداری اسپانیایی مشاهده نگردیده است. (مهربان پور و همکاران، ۱۳۹۶).

آنانساگلو همکاران ۲۰۰۸ در پژوهشی تحت عنوان عوامل تعیین کننده سودآوری بانک‌ها در طی سال‌های ۱۹۸۵ تا ۲۰۰۱ نشان دادند متغیرهای سرمایه، رشد بهره‌وری، مدیریت هزینه با سودآوری رابطه مثبت دارند در این میان متغیر تورم پیش‌بینی شده به علت اعمال کاهش نرخ سود سپرده‌ها قبل از کاهش نرخ سود وام‌ها رابطه مثبت با سودآوری دارد و متغیرهای اندازه و مالکیت بانک تأثیر چندانی بر سودآوری بانک ندارند.

بخشی زاد و همکاران [۲] به بررسی عوامل مؤثر بر سودآوری بانک‌ها پرداختند، بر اساس نتایج به‌دست‌آمده از تحقیق، بین رشد دارایی و سودآوری بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود ندارد، در حالی که رابطه میان متغیرهای نقدینگی و متوسط دوره وصول مطالبات با سودآوری بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد تأیید قرار گرفت. میرزایی و همکاران [۷] به بررسی شناسایی تأثیر درآمدهای غیرمشاع بر سودآوری و ریسک بانک‌ها پرداختند. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده از مدل‌های این پژوهش، مشخص شد که رابطه‌ای مستقیم و مثبت بین درآمدهای غیرمشاع با سودآوری و ریسک بانک‌ها وجود دارد.

مقدم و همکاران [۴] به بررسی تأثیر کیفیت دارایی بر روی سودآوری بانک‌ها پرداختند، نتایج تحقیق نشان می‌دهد که از طریق تحلیل دو طرفه ثابت رگرسیون پانل رابطه‌ی منفی بین نسبت متغیر EOR و EOR که سودآوری بانک، وام‌های ناکارآمد و کیفیت دارایی وجود دارد و نیز مشخص گردید که در بخش بانکی با افزایش وام‌های ناکارآمد سودآوری بانک کاهش می‌یابد و با کاهش وام‌های ناکارآمد سودآوری افزایش می‌یابد.

امیری و همکاران [۱] به بررسی اثر ساختار تسهیلات بر سودآوری بانک‌ها (مشارکت مدنی و فروش اقساطی) پرداختند. در تحقیق آن‌ها معیارهای سودآوری مورد استفاده شامل بازده حقوق صاحبان

فصلنامه مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار / شماره چهل و نه / زمستان ۱۴۰۰

سهام، بازده دارایی‌ها و حاشیه سود خالص می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد که بین مشارکت مدنی و فروش اقساطی با معیارهای سودآوری به ترتیب رابطه مثبت و منفی و معناداری وجود دارد.

مهربان پور و همکاران [۶] به بررسی عوامل مؤثر بر سودآوری بانک‌ها پرداختند. بر اساس تحقیق انجام شده عوامل مؤثر بر سودآوری بانک‌ها به دو گروه عمده تقسیم می‌شوند: گروه اول شامل معیارهای مختص به هر بانک است و گروه دوم معیارها شامل فاکتورهای مربوط به ساختار صنعت و محیط کلان اقتصادی می‌باشد. نتایج آزمون فرضیه تحقیق نشان می‌دهد ساختار دارایی‌ها، تنوع درآمدی، رشد اقتصادی و تورم با سودآوری بانک‌ها رابطه مثبت داشته و سرمایه، ساختار مالی، اندازه، رقابت بانکی و نرخ بهره با سودآوری رابطه منفی دارد. در نهایت هیچ ارتباطی بین کیفیت دارایی‌ها و کارایی و عوامل سودآوری بانک‌ها مشاهده نشد.

مهرآرا و همکاران [۵] به بررسی عملکردبانکی و عوامل کلان اقتصادی در مدیریت ریسک پرداختند، نتایج به دست آمده از برآورد مدل رگرسیونی به روش داده‌های تابلویی حاکی از آن است که نسبت‌های نقدینگی، سودآوری و کارایی عملیاتی و همچنین رشد اقتصادی اثر مثبت و میزان ریسک اعتباری و نرخ تورم اثر منفی بر نسبت کفایت سرمایه به‌عنوان شاخص کارایی مدیریت ریسک بانکی دارند.

نظرپور و همکاران [۸] به بررسی مدیریت ریسک اعتباری در بانکداری اسلامی با رویکرد بررسی عقود و الگوی پرداخت تسهیلات پرداختند، بر اساس یافته‌های این مقاله، عقود اسلامی غیرمشارکتی (مبادله‌ای) در مقایسه با عقود مشارکتی ریسک کمتری دربردارند، اما این عقود نیز واجد ریسک‌اند و بانک‌های اسلامی را در معرض ریسک اعتباری قرار می‌دهند. بانک‌ها در صورت عدم استقرار یک نظام مدیریت ریسک اعتباری متناسب قادر به تشخیص میزان ریسک اعتبارات و تعیین زیان‌های احتمالی عدم بازپرداخت وام‌ها نیستند و در نتیجه، قادر به تخصیص بهینه سرمایه خود نخواهند بود و از این رو، سودآوری آن‌ها نیز با تهدید اساسی مواجه خواهد شد. در بخش پایانی این مقاله به ارائه هشت راهکار جامع برای کاهش ریسک اعتباری بانک‌ها پرداخته شده است که می‌تواند راهگشای حرکت بانک‌ها برای کاهش ریسک اعتباری و در نهایت ورشکستگی آن‌ها شود.

فرضیه‌های پژوهش

- ۱) ریسک منابع انسانی بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
- ۲) ریسک قوانین بانکداری بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
- ۳) ریسک نقدینگی بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.

ارائه الگوی جامع مدیریت ریسک و کاهش هزینه در .../رحمانی، محمدپورزندگی و کرامتی

- ۴) ریسک اعتباری بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
- ۵) ریسک عملیاتی بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
- ۶) ریسک بازار بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
- ۷) ریسک فن‌آوری اطلاعات بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
- ۸) ریسک نرخ بهره بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
- ۹) ریسک قدرت و روابط بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
- ۱۰) استقرار حاکمیت شرکتی در بانک بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
- ۱۱) مراقبت مدیریت و هیات مدیره بانک بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
- ۱۲) کنترل‌های ایمنی بانک بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
- ۱۳) مدیریت ریسک ناشی از شهرت و قانون بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
- ۱۴) نرخ ذخیره احتیاطی بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد.
- ۱۵) نرخ بهره بین‌بانکی بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد.
- ۱۶) ادغام با بانک‌ها و مؤسسات مالی اعتباری بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد.
- ۱۷) سود پرداختی بانک مرکزی به سپرده‌های قانونی بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد.
- ۱۸) بهینه‌یابی مکانی شعب بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد.
- ۱۹) توسعه بانکداری الکترونیک بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد.
- ۲۰) بیمه تسهیلات بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد.

روش پژوهش

از آن جهت که نتایج به دست آمده از این تحقیق، به منظور آگاهی مدیران و فعالان حوزه بانکی کشور خصوصاً بانک سرمایه در ارائه الگوی مدیریت ریسک و کاهش هزینه در بانک سرمایه می‌باشد، لذا این تحقیق از نظر هدف از نوع تحقیقات توسعه‌ای است. از آن جهت که داده‌های لازم برای بررسی معناداری نظرات اعضای نمونه انتخابی، از طریق پرسشنامه میدانی به دست خواهد آمد، لذا این تحقیق از نوع تحقیقات میدانی است.

روش گردآوری اطلاعات

از دو روش جهت جمع‌آوری اطلاعات استفاده می‌شود. الف) روش کتابخانه‌ای: جهت جمع‌آوری

فصلنامه مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار / شماره چهل و نه / زمستان ۱۴۰۰

داده‌های ثانویه شامل بررسی پیشینه و مبانی نظری تحقیق بکار برده می‌شود. (ب) روش میدانی: برای جمع‌آوری داده‌های اولیه مورد نیاز برای آزمون فرضیه‌های تحقیق از ابزار پرسشنامه استفاده می‌شود.

قلمرو زمانی، جامعه و نمونه آماری پژوهش

قلمرو زمانی پژوهش حاضر سال ۱۳۹۹ می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق خبرگان، مدیران، مشاوران و صاحب‌نظران در امور بانکی خصوصاً بانک سرمایه و قسمت ریسک بانک‌ها می‌باشند؛ که به علت عدم دسترسی به تمامی افراد جامعه مورد مطالعه تنها دسترسی به تعداد ۳۰۲ نفر از آن‌ها میسر گردید و تجزیه و تحلیل آماری فرضیات بر روی همه آن‌ها صورت پذیرفت.

مدل و متغیرهای پژوهش

۱- تأثیر ریسک قوانین بانکداری بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه توسط نه شاخص اندازه‌گیری شد که شامل: عدم وجود فرآیند شناسایی و توسعه و نگهداشت استعدادها، عدم رعایت شایسته‌سالاری، موقعیت‌های بهتر برون‌سازمانی، عدم تناسب جبران خدمت، تبعیض در ارتقاء و انتصابات، جایگزینی ضوابط با روابط، عدم شفافیت و نظام‌مند نبودن ارزش‌ها، عدم استفاده بهینه و بهنگام از استعدادها، عدم تناسب تشویقات متخصصین و افراد با توانایی بالا، عدم ارزش‌گذاری کارکردها، منسوخ شدن دانش و مهارت‌های شغلی، عدم تناسب دانش و مهارت یا ویژگی شخصیتی با شغل، اشتباهات پرهزینه در گلوگاه‌های شغلی، عدم تعامل سازمانی اثربخش، فقدان شفافیت عملکرد، مرزبندی کارکردی، طولانی بودن فرآیند استخدام، رابطه گزینی، عدم فرآیند نظام مدیریت منابع انسانی، شفافیت نظام ارزیابی عملکرد، تغییر الگوی رفتاری، رفتار غیراخلاقی یا غیرقانونی، تعارض مدیریتی می‌باشد.

۲- تأثیر ریسک قوانین بانکداری بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه توسط پنج شاخص اندازه‌گیری شد که شامل: میزان نقش بانک سرمایه در قانون‌گذاری بانکداری، تخصص و مهارت کارکنان بانکداری مؤثر در قانون‌گذاری، میزان استفاده از نظرات مأمورین اجرایی در اصلاحات بانکداری، میزان تغییرات لوایح بانکداری در مجلس، میزان تخصص نمایندگان مجلس در قوانین بانکداری، میزان تاثیر عوامل سیاسی و حزبی و صنفی در اصلاحات قوانین بانکداری، مدیران ارشد، مدیران میانی، کارشناسان، کاربران سیستم‌ها، عدم شفافیت برخی مواد قانونی، برخورد‌های سلیقه‌ای کارمندان بانک با برخورد موارد قانونی، بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های بانکداری مبهم، اطلاعات قانونی مشتریان و فعالان صنعت بانکداری، نظارت مستمر، نفوذ دارندگان قدرت، میزان جرائم بانکداری، جرائم اجتماعی، منافع منطقه‌ای و صنفی، دانش و تجارب بانکداری و اقتصادی صادرکنندگان مجوزها، میزان آگاهی از تبعات اقتصادی و اجتماعی مجوزها، تبعیضات بانکداری، می‌باشد.

ارائه الگوی جامع مدیریت ریسک و کاهش هزینه در ... /رحمانی، محمدپورزندگی و کرامتی

۳- تأثیر ریسک نقدینگی بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه توسط شش شاخص اندازه‌گیری شد که شامل: کمبود جذب سپرده، کمبود سپرده‌های قرض‌الحسنه، شاخص عدم تطابق جریان نقد ورودی و خروجی، نسبت خالص تسهیلات اعطایی به کل سپرده‌ها، نسبت دارایی با نقدشوندگی بالا به کل دارایی‌ها، گزارش‌های تمرکز نقدینگی در بخش‌ها و مناطق می‌باشد.

۴- تأثیر ریسک اعتباری بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه توسط چهار شاخص اندازه‌گیری شد که شامل: تعدد پرونده‌های وام، تأخیر در صدور آراء، صدور قرارهای کارشناسی متعدد، عدم انجام قرارهای کارشناسی در موعد مقرر، حجم بالای پرونده‌های ارسالی به دایره اعتبارات مرکز، عدم تناسب تعداد پرونده‌ها با تعداد کارمندان دایره اعتبارات، نقص ابلاغ اوراق بانکداری، تخصص و تجربه، قدرت تصمیم‌گیری، استقلال کافی در اصدار رای، تعداد مسئولین دایره اعتبارات، انگیزه و جذابیت برای جذب افراد خبره، وحدت رویه، محافظه‌کاری، تخصص و قدرت تصمیم‌گیری، حجم امورات محوله به ادارات امور اعتبارات، انگیزه مادی و معنوی، حجم پرونده‌ها، سیستم مکانیزه، مشاهده خلاصه سوابق پرونده مشتریان در سنوات مختلف، اعتبارسنجی مشتریان می‌باشد.

۵- تأثیر ریسک عملیاتی بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه توسط هشت شاخص اندازه‌گیری شد که شامل: مستندسازی کلیه فرآیندها و رویه‌های اجرایی بانک به جهت شناسایی و تقویت کنترل‌های داخلی، کنترل سطوح دسترسی افراد در استفاده از قابلیت‌های نرم‌افزارهای بانک بر اساس مصوبات کمیته سطح دسترسی، صدور حجم عمده اسناد به صورت سیستمی بر اساس الگوهای از پیش تعریف شده حسابداری در شعبه‌ها، استفاده از سیستم‌ها و نرم‌افزارهای پشتیبان تصمیم‌گیری در فرآیند اعطای تسهیلات به‌ویژه ارزیابی مشتریان، استفاده از نرم‌افزار مبارزه با پول‌شویی برای شناسایی معاملات و تراکنش‌های مشکوک، محدودسازی سقف معاملات تعیین‌شده برای هر یک از ارکان اجرایی بانک در نرم‌افزارها مبتنی بر سیاست‌های اعتباری و ارزی، انجام تمام معاملات تعیین‌شده برای هر یک از ارکان اجرایی بانک در نرم‌افزارها مبتنی بر سیاست‌های سپرده‌ای، اعتباری و ارزی در شعبه و ستاد، استفاده از سامانه‌های استعلام چندگانه در سطح شعبه‌ها برای احراز هویت و اصالت مشتریان و شناسایی افراد ممنوع معامله، اعتباری و ارزی در شعبه و ستاد می‌باشد.

۶- تأثیر ریسک بازار بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه توسط سه شاخص اندازه‌گیری شد که شامل: پایش وضعیت سبد سرمایه‌گذاری دارایی‌های قابل معامله بانک در بازارهای مالی بر اساس سنجه‌های رایج ریسک، استفاده از روش‌های ذکر شده در بال ۲ برای محاسبه سرمایه در معرض در

فصلنامه مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار / شماره چهل و نه / زمستان ۱۴۰۰

خطر دارایی‌های موجود در سبدهای معاملاتی بانک، تحلیل ارزش در معرض خطر سرمایه‌گذاری در سهام و سایر سرمایه‌گذاری‌های دارای بازار می‌باشد.

۷- تأثیر ریسک فن‌آوری اطلاعات بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه توسط پنج شاخص اندازه‌گیری شد که شامل: پیچیدگی برنامه‌ها، غیربومی بودن برنامه‌ها، باگ‌های سیستمی، کند بودن سرعت سیستم، غیرمعمول بودن مراحل، تعدد مراحل انجام کار، طولانی بودن فرآیندها، عدم اعلام هشدار در مواقع خطای کاربر، عدم آموزش مستمر و عملی، مقاومت کاربران، بروز نبودن برخی کارمندان، عدم آموزش کافی، عدم افشای کامل مزایای تغییر می‌باشد.

۸- تأثیر ریسک نرخ بهره بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه توسط پنج شاخص اندازه‌گیری شد که شامل: نوسانات نرخ بهره، قراردادهای آتی، سوپ، یقه محافظتی، فروش حق تقدم استفاده از تسهیلات، می‌باشد.

۹- تأثیر ریسک قدرت و روابط بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه توسط چهار شاخص اندازه‌گیری شد که شامل: نوع استفاده از ظرفیت‌های قانونی، میزان نفوذپذیری از مراجع و مقامات مافوق و احزاب و اصناف، تأثیر روابط خانوادگی و همکاری، نوع استفاده از موقعیت شغلی، تأثیرپذیری از دستورات مافوق، تهدیدات مشتریان، قدرت سیاسی و اقتصادی مودی، روابط مشتریان با مقامات دولتی و قضایی، روابط با خانواده یا همکار بانکی رده بالا، تخصص، تجربه، مهارت، دیدگاه، تسلط، قدرت تصمیم‌گیری، محافظه‌کاری، تشویقات می‌باشد.

۱۰- تأثیر استقرار حاکمیت شرکتی بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه توسط چهار شاخص اندازه‌گیری شد که شامل: مسئولیت‌های کلی هیأت مدیره، کیفیت و ترکیب هیأت مدیره، ساختار و رویه‌های هیأت مدیره، تفکیک وظایف اجرایی و نظارتی هیأت مدیره، می‌باشد.

۱۱- تأثیر مراقبت مدیریت و هیأت‌مدیره بانک بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه توسط سه شاخص اندازه‌گیری شد که شامل: مراقبت مؤثر مدیریت در فعالیتهای مربوط به بانکداری الکترونیکی، مراقبت مؤثر مدیریت در فعالیتهای مربوط به بانکداری سنتی، ایجاد یک فرآیند جامعه کنترل ایمنی می‌باشد.

۱۲- تأثیر کنترل‌های ایمنی بانک بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه توسط پنج شاخص اندازه‌گیری شد که شامل: احراز هویت مشتریان بانک‌های الکترونیکی، تدابیر مناسب برای اطمینان از تفکیک و تقسیم وظایف، ایجاد کنترل‌های مناسب برای صدور مجوز درون نظام بانکداری الکترونیک، پایگاه داده و کاربری‌ها، یکپارچگی داده‌ها در معاملات سوابق و اطلاعات بانکداری، محرمانه بودن اطلاعات کلیدی بانک، می‌باشد.

ارائه الگوی جامع مدیریت ریسک و کاهش هزینه در ... /رحمانی، محمدپورزند و کرامتی

۱۳- تأثیر مدیریت ریسک ناشی از شهرت و قانون بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه توسط سه شاخص اندازه‌گیری شد که شامل: حفظ حریم خصوصی اطلاعات مشتریان ظرفیت‌سازی تداوم سبک کار و برنامه‌ریزی برای اطمینان از در دسترس بودن سیستم‌ها و خدمات بانکداری الکترونیک برنامه‌ریزی پاسخ به حوادث می‌باشد.

۱۴- تأثیر نرخ ذخیره احتیاطی بر کاهش هزینه در بانک سرمایه توسط سه شاخص اندازه‌گیری شد که شامل: ذخایر مازاد، ذخایر قرض گرفته‌شده، نرخ دریافت وام از سایر بانک‌ها «بازار بین‌بانکی» می‌باشد.

۱۵- تأثیر نرخ بهره بین‌بانکی، ادغام با بانک‌ها و مؤسسات مالی اعتباری، سود پرداختی بانک مرکزی به سپرده‌های قانونی و بهینه‌یابی مکانی شعب بر کاهش هزینه در بانک سرمایه توسط سه شاخص اندازه‌گیری شد که شامل: نرخ بهره بین‌بانکی، ادغام با بانک‌ها و مؤسسات مالی اعتباری، ایجاد سازگاری بین فرهنگ بانک‌ها، حذف یا کاهش مشکلات ارتباطی بین کارکنان بانک‌های ادغام شده، سود پرداختی بانک مرکزی به سپرده‌های قانونی، بهینه‌یابی مکانی شعب، درجه منطقه‌ای که شعبه در آن مستقر است، تجاری یا اداری بودن مکان شعبه، شلوغ یا خلوت بودن منطقه‌ای که شعبه در آن وجود دارد می‌باشد.

یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی :

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
۳/۸۷۴	۰/۵۹۶۲	ریسک منابع انسانی	۰/۶۱۴۹
۳/۸۵۴	۰/۶۰۳۲	ریسک قوانین بانکداری	۰/۵۴۱۲
۳/۷۹۵	۰/۵۹۸۶	ریسک نقدینگی	۰/۵۶۹۸
۳/۹۹۵	۰/۶۱۴۷	ریسک اعتباری	۰/۵۸۷۴
۳/۸۷۹	۰/۵۲۴۱	ریسک عملیاتی	۰/۵۷۷۴
۴/۰۲۳	۰/۶۵۳۲	ریسک بازار	۰/۵۹۸۶
۳/۹۷۱	۰/۶۰۲۵	مدیریت ریسک ناشی از شهرت و قانون	۰/۷۲۱۵
۴/۰۳۸	۰/۶۱۳۸	نرخ ذخیره احتیاطی	۰/۷۳۴۹
۳/۹۹۹	۰/۶۲۵۸	نرخ بهره بین‌بانکی	۰/۷۴۶۸
۴/۲۰۱	۰/۶۳۴۵	ادغام با بانک‌ها و مؤسسات مالی اعتباری	۰/۶۴۱۹

(منبع یافته‌های پژوهش)

فصلنامه مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار / شماره چهل و نه / زمستان ۱۴۰۰

نتایج به دست آمده از پرسش‌نامه‌های پژوهش حاکی از آن است که میانگین متغیر بیمه تسهیلات ۳/۸۶۷ می‌باشد همچنین میانگین متغیر توسعه بانکداری الکترونیک ۳/۸۹۷ به دست آمده است و به علاوه میانگین متغیر بهینه یابی مکانی شعب ۳/۷۹۹ است.

روایی و پایایی

پایایی سازه معیاری است برای تعیین سازگاری درونی متغیرهای آشکار. به این معنی که اگر عدد بزرگی برای آن محاسبه شود به این معناست که تمام معیارها به‌طور سازگاری نشان دهنده موضوع واحدی هستند. این معیار به مفهوم آلفای کرونباخ نیز شباهت دارد. پایایی بر مبنای مربع مجموع بارهای عاملی یک سازه بیان می‌گردد. این مقدار بر اساس منابع معتبر باید بزرگ‌تر از ۰/۷ باشد تا بتوان ادعا کرد، سازگاری درونی میان داده‌ها وجود دارد.

جدول ۲: پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ

پایایی ترکیبی	آلفای کرونباخ		پایایی ترکیبی	آلفای کرونباخ	
۰/۷۴۵	۰/۷۶۱	مراقبت مدیریت و هیات مدیره بانک	۰/۷۸۴	۰/۷۵۹	ریسک منابع انسانی
۰/۸۴۲	۰/۹۰۳	کنترل‌های ایمنی بانک	۰/۷۶۱	۰/۸۵۳	ریسک قوانین بانکداری
۰/۹۰۲	۰/۸۰۳	مدیریت ریسک ناشی از شهرت و قانون	۰/۷۹۸	۰/۸۶۱	ریسک نقدینگی
۰/۹۱۳	۰/۷۹۱	نرخ ذخیره احتیاطی	۰/۸۱۲	۰/۷۵۹	ریسک اعتباری
۰/۹۲۴	۰/۸۲۹	نرخ بهره بین‌بانکی	۰/۸۳۲	۰/۷۴۵	ریسک عملیاتی
۰/۸۹۶	۰/۸۴۷	ادغام با بانک‌ها و مؤسسات مالی اعتباری	۰/۸۱۴	۰/۷۸۵	ریسک بازار
۰/۷۹۵	۰/۸۷۹	سود پرداختی بانک مرکزی به سپرده‌های قانونی	۰/۸۲۵	۰/۸۴۲	ریسک فن‌آوری اطلاعات
۰/۷۸۴	۰/۸۳۰	بهینه یابی مکانی شعب	۰/۷۸۳	۰/۸۶۱	ریسک نرخ بهره
۰/۸۶۴	۰/۸۶۴	توسعه بانکداری الکترونیک	۰/۷۶۱	۰/۸۹۷	ریسک قدرت و روابط
۰/۸۷۴	۰/۸۶۶	بیمه تسهیلات	۰/۷۵۵	۰/۸۷۴	استقرار حاکمیت شرکتی در بانک

(منبع یافته‌های پژوهش)

همان‌طور که در جدول بالا ملاحظه می‌شود کلیه مقادیر پایایی ترکیبی و ضریب آلفای کرونباخ بالای ۰/۷ می‌باشد در نتیجه پایایی ابزار تائید گردید و از اعتبار بالای پرسشنامه حکایت داشتند.

ارائه الگوی جامع مدیریت ریسک و کاهش هزینه در ... /رحمانی، محمدپورزند و کرامتی

جدول ۳: نتایج میانگین واریانس‌های استخراجی (AVE)

نتایج میانگین واریانس‌های استخراجی			
۰/۷۲۵	ریسک قدرت و روابط	۰/۶۸۴	ریسک منابع انسانی
۰/۷۰۹	استقرار حاکمیت شرکتی در بانک	۰/۶۷۳	ریسک قوانین بانکداری
۰/۷۴۶	مراقبت مدیریت و هیات مدیره بانک	۰/۸۱۲	ریسک نقدینگی
۰/۸۳۴	کنترل‌های ایمنی بانک	۰/۷۶۲	ریسک اعتباری
۰/۶۸۵	مدیریت ریسک ناشی از شهرت و قانون	۰/۷۳۶	ریسک عملیاتی
۰/۶۶۴	نرخ ذخیره احتیاطی	۰/۷۶۸	ریسک بازار
۰/۶۴۷	نرخ بهره بین‌بانکی	۰/۸۳۶	ریسک فن‌آوری اطلاعات
۰/۶۵۱	بهینه‌یابی مکانی شعب	۰/۶۵۴	ریسک نرخ بهره
۰/۶۴۵	توسعه بانکداری الکترونیک	۰/۷۴۸	ادغام با بانک‌ها و مؤسسات مالی اعتباری
۰/۷۷۶	بیمه تسهیلات	۰/۶۳۸	سود پرداختی بانک مرکزی به سپرده‌های قانونی

(منبع یافته‌های پژوهش)

همان‌طور که در جدول نشان داده شده است تمامی مقادیر میانگین واریانس‌های استخراجی تقریباً از مقدار ۰/۵ بالاتر هستند، در نتیجه دومین شرط روایی همگرا نیز تأیید گردید.

جدول ۴: نتایج ضریب تعیین R2، اندازه اثر F2 و معیار پیش‌بینی کننده‌ی Q2

Q2	F2	R2		Q2	F2	R2	
۰/۳۸۵	۰/۲۷۸	۰/۶۹۵	استقرار حاکمیت شرکتی در بانک	۰/۳۸۴	۰/۲۶۴	۰/۶۵۲	ریسک منابع انسانی
۰/۳۷۴	۰/۲۷۴	۰/۶۸۵	مراقبت مدیریت و هیات مدیره بانک	۰/۳۳۶	۰/۲۵۵	۰/۵۵۴	ریسک قوانین بانکداری
۰/۳۸۶	۰/۲۷۳	۰/۶۷۴	کنترل‌های ایمنی بانک	۰/۳۷۴	۰/۲۴۱	۰/۵۸۹	ریسک نقدینگی
۰/۳۴۶	۰/۲۹۵	۰/۶۴۱	مدیریت ریسک ناشی از شهرت و قانون	۰/۳۷۰	۰/۲۳۲	۰/۶۹۵	ریسک اعتباری
۰/۳۶۰	۰/۲۹۴	۰/۵۹۹	نرخ ذخیره احتیاطی	۰/۳۷۶	۰/۲۳۰	۰/۶۷۴	ریسک عملیاتی
۰/۳۷۹	۰/۲۶۴	۰/۶۰۳	نرخ بهره بین‌بانکی	۰/۳۶۰	۰/۲۵۸	۰/۷۷۸	ریسک بازار
۰/۳۶۴	۰/۲۶۱	۰/۶۰۴	ادغام با بانک‌ها و مؤسسات مالی اعتباری	۰/۳۵۱	۰/۲۶۷	۰/۷۴۹	ریسک فن‌آوری اطلاعات
۰/۳۱۹	۰/۲۵۰	۰/۶۰۵	سود پرداختی بانک مرکزی به سپرده‌های قانونی	۰/۳۴۶	۰/۲۸۴	۰/۷۳۱	ریسک نرخ بهره
۰/۳۳۹	۰/۲۴۳	۰/۶۶۷	توسعه بانکداری الکترونیک	۰/۳۴۶	۰/۲۴۰	۰/۶۶۱	بیمه تسهیلات
۰/۳۳۴	۰/۲۵۳	۰/۶۷۸	بهینه‌یابی مکانی شعب	۰/۳۶۸	۰/۲۷۱	۰/۷۲۲	ریسک قدرت و روابط

(منبع یافته‌های پژوهش)

برای برازش مدل درونی از ضرایب مسیر، R2، F2، Q2 استفاده می‌شود ضرایب مسیر در آزمون فرضیات بررسی شده است. ضریب تعیین نشان می‌دهد ارتباط قوی بین متغیرهای تحقیق وجود دارد.

فصلنامه مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار / شماره چهل و نه / زمستان ۱۴۰۰

اندازه اثر یا F2 به معنای توان تبیین کنندگی مدل می‌باشد و رابطه‌ی بین سازه‌های مدل را تعیین می‌کند که مقادیر ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ به ترتیب نشان از اندازه تأثیر کوچک، متوسط و بزرگ یک سازه بر سازه دیگر دارد؛ که توان پیش‌بینی کنندگی تمامی مدل‌های این تحقیق در رده بزرگ قرار دارند. شاخص دیگری که در این مرحله مورد بررسی قرار می‌گیرد شاخص توان پیش‌بینی کنندگی Q2 مدل می‌باشد که درصد واریانس شاخص‌ها را در بین سایر شاخص‌های یک متغیر نشان می‌دهد. Q2 بالا نشان دهنده قدرت پیش‌بینی بالای مدل است.

جدول ۵: شاخص‌های برازش مدل اصلی پژوهش

شاخص‌های برازش	کمیت فرضیه اول	کمیت فرضیه دوم	کمیت فرضیه سوم	کمیت فرضیه چهارم	کمیت فرضیه پنجم	کمیت فرضیه ششم	کمیت فرضیه هفتم	مقدار مطلوب
شاخص SRMR	۰/۰۵	۰/۰۴	۰/۰۳	۰/۰۳	۰/۰۳	۰/۰۵	۰/۰۶	کمتر از ۰/۰۸
شاخص rms Theta	۰/۰۸۹	۰/۱۰۱	۰/۰۹۷	۰/۰۸۵	۰/۰۹۴	۰/۰۸۸	۰/۱۰۳	کمتر از ۰/۱۲
شاخص NFI	۰/۹۵۵	۰/۹۳۶	۰/۹۴۵	۰/۹۶۰	۰/۹۲۵	۰/۹۳۲	۰/۹۷۴	بیشتر از ۰/۹
شاخص‌های برازش	کمیت فرضیه هشتم	کمیت فرضیه نهم	کمیت فرضیه دهم	کمیت فرضیه یازدهم	کمیت فرضیه دوازدهم	کمیت فرضیه سیزدهم		مقدار مطلوب
شاخص SRMR	۰/۰۶	۰/۰۷	۰/۰۴	۰/۰۳	۰/۰۴	۰/۰۵		کمتر از ۰/۰۸
شاخص rms Theta	۰/۰۷۷	۰/۱۰۶	۰/۰۹۵	۰/۰۸۷	۰/۰۹۶	۰/۱۰۸		کمتر از ۰/۱۲
شاخص NFI	۰/۹۶۵	۰/۹۶۰	۰/۹۴۵	۰/۹۵۳	۰/۹۶۴	۰/۹۸۱		بیشتر از ۰/۹

(منبع یافته‌های پژوهش)

همان‌طور که در جدول مشخص است کلیه مقدار به‌دست آمده برای شاخص‌های برازش در حد قابل قبولی می‌باشند بر این اساس برازش کلیت مدل تأیید گردید. حال به آزمون فرضیه‌های پژوهش پرداخته می‌شود.

ارائه الگوی جامع مدیریت ریسک و کاهش هزینه در ... /رحمانی، محمدپورزندگی و کرامتی

جدول ۶: نتایج آزمون فرضیه‌های تحقیق

آماره t	ضریب مسیر	فرضیه
۳۰/۵۴۸	۰/۸۴۴	(۱) ریسک منابع انسانی بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
۶/۹۲۴	۰/۶۲۶	(۲) ریسک قوانین بانکداری بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
۸/۷۴۶	۰/۶۰۵	(۳) ریسک نقدینگی بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
۷/۳۷۹	۰/۵۱۲	(۴) ریسک اعتباری بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
۱۷/۷۹۴	۰/۷۴۷	(۵) ریسک عملیاتی بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
۴/۶۰۸	۰/۴۳۰	(۶) ریسک بازار بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
۱۴/۲۵۹	۰/۶۵۳	(۷) ریسک فن‌آوری اطلاعات بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
۵/۰۷۹	۰/۴۹۹	(۸) ریسک نرخ بهره بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
۱۸/۴۸۲	۰/۷۹۰	(۹) ریسک قدرت و روابط بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
۱۶/۲۲۴	۰/۷۷۶	(۱۰) استقرار حاکمیت شرکتی در بانک بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
۱۹/۲۶۹	۰/۷۸۷	(۱۱) مراقبت مدیریت و هیات مدیره بانک بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
۱۸/۸۱۷	۰/۷۶۵	(۱۲) کنترل‌های ایمنی بانک بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
۲۱/۵۱۷	۰/۸۰۵	(۱۳) مدیریت ریسک ناشی از شهرت و قانون بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد.
۲۶/۶۳۵	۰/۷۸۴	(۱۴) نرخ ذخیره احتیاطی بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد.
۲/۳۱۲	۰/۴۳۶	(۱۵) نرخ بهره بین‌بانکی بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد.
۱۸/۶۷۱	۰/۷۴۸	(۱۶) ادغام با بانک‌ها و مؤسسات مالی اعتباری بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد.
۲۱/۰۷۰	۰/۷۳۰	(۱۷) سود پرداختی بانک مرکزی به سپرده‌های قانونی بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد.
۲۸/۶۸۷	۰/۸۶۱	(۱۸) بهینه‌یابی مکانی شعب بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد.
۲۶/۴۱۱	۰/۸۰۱	(۱۹) توسعه بانکداری الکترونیک بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد.
۲۱/۲۵۷	۰/۷۸۸	(۲۰) بیمه تسهیلات بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد.

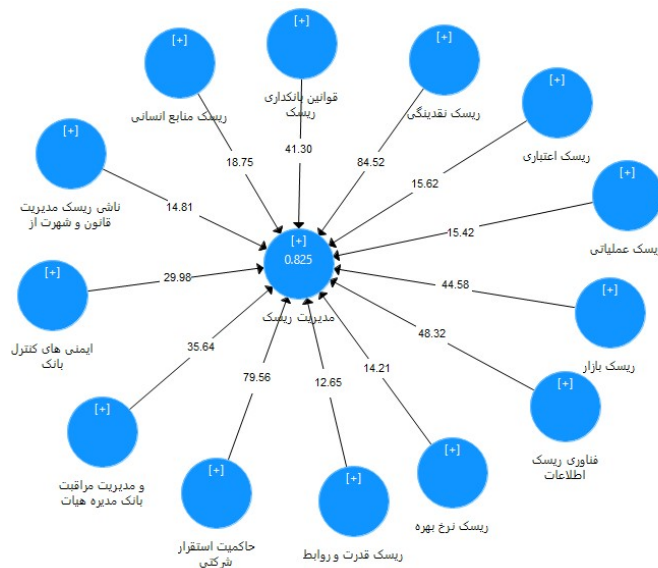
(منبع، یافته‌های پژوهش)

با توجه به آماره تی که سطح معنی‌داری آن کمتر از ۵ صدم می‌باشد می‌توان بیان داشت که (۱) ریسک منابع انسانی بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد، (۲) ریسک قوانین بانکداری بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد، (۳) ریسک نقدینگی بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد، (۴) ریسک اعتباری بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد، (۵) ریسک عملیاتی بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد، (۶) ریسک بازار بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد، (۷) ریسک فن‌آوری اطلاعات بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد، (۸) ریسک نرخ بهره بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد، (۹) ریسک قدرت و روابط بر مدیریت ریسک در بانک

فصلنامه مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار / شماره چهل و نه / زمستان ۱۴۰۰

سرمایه تأثیر دارد، ۱۰) استقرار حاکمیت شرکتی در بانک بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد، ۱۱) مراقبت مدیریت و هیات مدیره بانک بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد، ۱۲) کنترل‌های ایمنی بانک بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد، ۱۳) مدیریت ریسک ناشی از شهرت و قانون بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارد، ۱۴) نرخ ذخیره احتیاطی بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد، ۱۵) نرخ بهره بین‌بانکی بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد، ۱۶) ادغام با بانک‌ها و مؤسسات مالی اعتباری بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد، ۱۷) سود پرداختی بانک مرکزی به سپرده‌های قانونی بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد، ۱۸) بهینه یابی مکانی شعب بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد، ۱۹) توسعه بانکداری الکترونیک بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد، ۲۰) بیمه تسهیلات بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارد.

ریسک‌های تأثیرگذار بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه

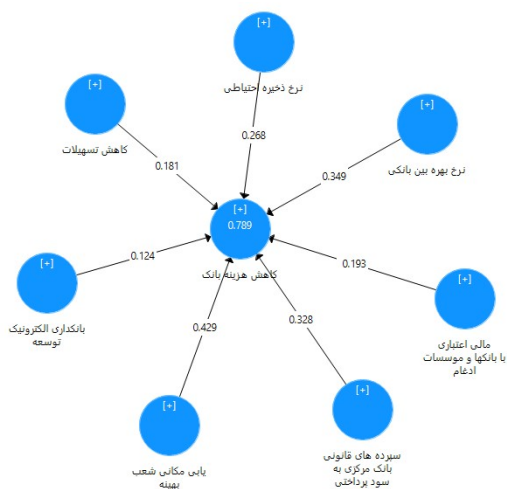
نمودار ۱: شمای کلی ارزیابی مدیریت ریسک در بانک سرمایه

همان‌طور که نتایج نشان داده است ریسک منابع انسانی، ریسک قوانین بانکداری، ریسک نقدینگی، ریسک اعتباری، ریسک عملیاتی، ریسک بازاری، ریسک فن‌آوری اطلاعات، ریسک نرخ بهره، ریسک قدرت و روابط، استقرار حاکمیت شرکتی در بانک، مراقبت مدیریت و هیات مدیره بانک، کنترل‌های ایمنی بانک و مدیریت ریسک ناشی از شهرت و قانون بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر مثبت و

ارائه الگوی جامع مدیریت ریسک و کاهش هزینه در ... /رحمانی، محمدپورزرنندی و کرامتی

معناداری دارند. همان‌طور که نمودار عوامل مؤثر بر مدیریت ریسک نشان می‌دهد بیشترین تأثیر بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه مربوط به ریسک نقدینگی است و پس از ریسک نقدینگی با اختلاف اندک بیشترین تأثیر مربوط به استقرار حاکمیت شرکتی مناسب در سیستم بانکی می‌باشد و بنابراین اهمیت استقرار سیستم حاکمیت شرکتی در سیستم بانکی کشور بیش از پیش خود را نمایان می‌سازد.

چه عواملی مؤثر بر کاهش هزینه در بانک سرمایه می‌باشند؟

نمودار ۲: شمای کلی ارزیابی کاهش هزینه در بانک سرمایه

همان‌طور که نتایج نشان داده است نرخ ذخیره احتیاطی، نرخ بهره بین‌بانکی، ادغام با بانکها و مؤسسات مالی اعتباری، سود پرداختی بانک مرکزی به سپرده‌های قانونی، بهینه یابی مکانی شعب، توسعه بانکداری الکترونیک و بیمه تسهیلات بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر مثبت و معناداری دارند. همان‌طور که نتایج مدل کلی نشان می‌دهد بیشترین تأثیر بر کاهش هزینه در بانک سرمایه مربوط به بهینه یابی مکانی شعب بانک و پس از آن نرخ بهره بین‌بانکی می‌باشد که البته نرخ بهره بین‌بانکی در اختیار خود بانک نمی‌باشد اما با استفاده از بهینه یابی مکانی شعب می‌توان از هزینه‌های بانک کاست.

بحث و نتیجه‌گیری

فعالیت بانکها و مؤسسات مالی در حوزه‌های سرمایه‌گذاری، اعطای تسهیلات، صدور انواع اوراق مشارکت، صدور انواع گواهی سپرده، صدور ضمانت‌نامه‌ها، گشایش اعتبارات اسنادی و یا به‌عبارت‌دیگر،

فصلنامه مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار / شماره چهل و نه / زمستان ۱۴۰۰

اقدام به ایفای نقش در بازارهای پول و سرمایه، آن‌ها را در معرض مخاطرات و ریسک‌های خاص این‌گونه فعالیت‌ها قرار داده است. بانک‌ها با انواع متنوعی از ریسک روبرو هستند که از مهم‌ترین آن‌ها ریسک عملیاتی، اعتباری و بازار می‌باشد. امروزه زیان‌های عظیم مالی در بسیاری از بانک‌های سراسر دنیا توجه عموم را به حوزه ریسک عملیاتی جلب نموده است. ریسک عملیاتی ریسکی است که تقریباً تمامی فعالیت‌های مؤسسه مالی در معرض آن قرار دارند. کمیته بال ریسک عملیاتی را به‌عنوان ریسک زیان ناشی از عدم کفایت یا ناکارآمدی فرایندهای داخلی، کارکنان، سیستم‌ها یا رویدادهای خارجی تعریف نموده است. این تعریف شامل ریسک حقوقی (قانونی) نیز می‌باشد. توجه به مدیریت ریسک در بخش صنعت از چند دهه قبل آغاز شده و در گذر زمان تکامل یافته است. مؤسسات مالی و سیستم بانکی نیز از ابتدای فعالیت خود به‌صورت صریح و ضمنی با ریسک عملیاتی دست به‌گریبان بوده، اما تنها در یک دهه گذشته به نقش کلیدی ریسک عملیاتی در عملکرد موفق این مؤسسات پرداخته است. تأثیرات مدیریت ریسک گاه ممکن است به حدی گسترده باشد که به ورشکستگی مؤسسات اعتباری بیانجامد. از این رو مراجع نظارتی و مؤسسات اعتباری در سراسر دنیا چالش‌های فراوانی را جهت شناخت دقیق و مدیریت مؤثر این ریسک آغاز نموده‌اند. در طی مهر و موم‌های اخیر تغییرات چشمگیر در محیط کسب و کار و استفاده روز افزون از فناوری اطلاعات منجر به افزایش مدیریت ریسک‌ها در بانک‌ها شده است. نهادهای مالی به‌عنوان قلب تپنده اقتصاد در دو بازار بزرگ سرمایه و پول فعالیت دارند و با اعطای تسهیلات، باعث جریان پول و سرمایه در جامعه می‌شوند و در این جریان، نهاد مالی خود را در معرض انواع ریسک‌ها قرار می‌دهد. تنوع این ریسک‌ها و گاهی شدت آن‌ها به حدی است که اگر نهاد مالی نتواند آن‌ها را به نحو صحیح کنترل و مدیریت نماید، رو به نابودی می‌رود. در این راستا، مؤسسات مالی و اعتباری برای کسب سود بیشتر باید در بازپرداخت کامل تسهیلات اعطایی خود از سوی مشتریان مطمئن باشند زیرا وجود اطلاعات نامتقارن در بازارهای وام، امری بدیهی است، لذا در چنین شرایطی نقش دو موضوع غربال و نظارت جهت انجام فرآیند اعطای تسهیلات از اهمیت زیادی برخوردار است.

دلیل اصلی اجرای مدیریت ریسک حداقل سازی ریسک و عدم اطمینان، همراه با حداکثر کردن بازده برای سرمایه‌گذاران است. به‌عبارت‌دیگر هدف مدیریت ریسک کاهش زیان (ریسک منفی) و افزایش سود (ریسک مثبت) ناشی از سرمایه‌گذاری‌ها است؛ البته همان‌گونه که پیشتر اشاره شد، مدیریت ریسک در موقعیت‌های که تا حدودی ریسک آن‌ها قابل اندازه‌گیری و پیشگیری باشند اجرا می‌شود. افزون بر اینکه مدیریت ریسک می‌تواند باعث کاهش زیان و افزایش سود شود، نقش اساسی

ارائه الگوی جامع مدیریت ریسک و کاهش هزینه در ... /رحمانی، محمدپورزرنندی و کرامتی

آن در تبدیل وضعیت عدم اطمینان به وضعیت با اطمینان بیشتر، اهمیت خاصی دارد و با پدید آوردن وضعیت مطمئن تر برای مدیران، امکان اتخاذ تصمیمها به وسیله آنها را تسهیل می کند.

هدف پژوهش حاضر ارائه الگوی مدیریت ریسک و کاهش هزینه در بانک سرمایه می باشد. نتایج حاصل شده از این تحقیق نشان داد که ریسک منابع انسانی، ریسک قوانین بانکداری، ریسک نقدینگی، ریسک اعتباری، ریسک عملیاتی، ریسک بازار، ریسک فن آوری اطلاعات، ریسک نرخ بهره و ریسک قدرت و روابط بر مدیریت ریسک در بانک سرمایه تأثیر دارند؛ و استقرار حاکمیت شرکتی در بانک، مراقبت مدیریت و هیات مدیره بانک، کنترل های ایمنی بانک و مدیریت ریسک ناشی از شهرت و قانون به عنوان رویکردهای مدیریتی مقابله با ریسک در بانک سرمایه مطرح هستند؛ از سوی دیگر نرخ ذخیره احتیاطی، نرخ بهره بین بانکی، ادغام با بانکها و مؤسسات مالی اعتباری، سود پرداختی بانک مرکزی به سپرده های قانونی، بهینه یابی مکانی شعب، توسعه بانکداری الکترونیک و بیمه تسهیلات بر کاهش هزینه در بانک سرمایه تأثیر دارند.

نتایج حاصل شده از تحقیق یو همکاران [۲۴] که به بررسی ارزش اجرای مدیریت ریسک سازمانی: شواهد از صنعت مالی تایوان پرداختند. نتایج حاصل شده از تحقیق نیر و همکاران [۱۷] به بررسی مدیریت ریسک واحد تجاری به عنوان یک قابلیت پویا: آزمون اثربخشی آن در طی دوره بحران در دوره ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۰ در آمریکا به این موضوع پرداختند، مک شین و همکاران [۱۶] به بررسی اینکه آیا مدیریت ریسک واحد تجاری ارزش شرکت را افزایش می دهد پرداختند، شاها و جان [۲۱] که به بررسی تجزیه و تحلیل عملکرد مالی بانکهای خصوصی در پاکستان به بررسی عملکرد مالی بانکهای خصوصی در پاکستان پرداختند، آتانساگلو همکاران ۲۰۰۸ در پژوهشی تحت عنوان عوامل تعیین کننده سودآوری بانکها پرداختند، بخشی زاد و همکاران ۱۳۹۹ به بررسی عوامل مؤثر بر سودآوری بانکها پرداختند، میرزایی و همکاران [۷] به بررسی شناسایی تأثیر درآمدهای غیرمشاع بر سودآوری و ریسک بانکها پرداختند و امیری و همکاران [۱] به بررسی اثر ساختار تسهیلات بر سودآوری بانکها (مشارکت مدنی و فروش اقساطی) پرداختند که نتایج همگی آنها همراستا با نتایج حاصل شده از این تحقیق می باشد.

و با توجه به نتایج به دست آمده به مدیران و سیاست گذاران سیستم بانکی خصوصاً بانک مرکزی پیشنهاد می گردد به عواملی که می تواند بر ریسک در سیستم بانکداری تأثیر بگذارند توجه ویژه ای معطوف دارند که این عوامل می توانند باعث بهبود وضعیت سیستم بانکداری و خصوصاً سودآوری در سیستم بانکی کشور گردند که این امر می تواند در نهایت منجر به توسعه اقتصادی و بهبود وضعیت و

فصلنامه مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار / شماره چهل و نه / زمستان ۱۴۰۰

شرایط فعالیت‌های مالی و تولیدی و همچنین حجم سرمایه‌گذاری‌ها در کشور گردد و آنچه که باید در نظر داشت این است که زیان پرداخت وام و هزینه‌های سپرده‌ها باعث کاهش سودآوری در بانک‌ها می‌گردد و همچنین به‌طور خاص‌تر به مدیران و مشاورین بانک سرمایه توصیه می‌گردد در شرایط تورمی سعی بر پرداخت کمتر وام داشته باشند و بیشتر این مبالغ را به سمت سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت و یا بلندمدت در سایر فعالیت‌های اقتصادی سوق بدهند زیرا از این طریق سود بیشتری عاید بانک شده و در نتیجه سودآوری بانک افزایش یافته و در نهایت منافع سهامداران بانک افزایش می‌یابد و نیز مدیران بانک در پی کاهش عواملی باشند که باعث افزایش هزینه سپرده‌ها گردیده است تا بتوانند سودآوری بانک را افزایش دهند.

ارائه الگوی جامع مدیریت ریسک و کاهش هزینه در ... /رحمانی، محمدپورزندگی و کرامتی

منابع

- ۱) امیری حسین، نوروزی عموقین فریبا. اثر ساختار تسهیلات بر سودآوری بانکها (مشارکت مدنی و فروش اقساطی). اقتصاد اسلامی، ۱۳۹۷، ۱۸(۶۹): ۱۴۷-۱۷۲.
- ۲) بخشی زاد فرشته، قهرمانی حسنا. بررسی عوامل مؤثر بر سودآوری بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پنجمین کنفرانس بین المللی ترندهای مدرن مدیریت، حسابداری، اقتصاد و بانکداری با رویکرد رشد کسب و کارها. ۱۳۹۹.
- ۳) مقدم عبدالکریم، بحرانی علی. بررسی تأثیر کیفیت دارایی بر روی سودآوری بانکها مورد مطالعه: بانکهای حاضر در بورس اوراق بهادار طی سالهای ۱۳۹۱-۹۵. پنجمین همایش بین المللی نوآوری، توسعه و کسب و کار، تهران. ۱۳۹۷.
- ۴) مهرآرا محسن، مهران فر مهدی. عملکرد بانکی و عوامل کلان اقتصادی در مدیریت ریسک. فصلنامه علمی - پژوهشی مدل سازی اقتصادی. ۱۳۹۴. ۷(۲۱): ۲۱-۳۷.
- ۵) مهربان پور محمدرضا، نادری نورعینی محمدمهدی، اینالو عفت، اشعری الهام. عوامل مؤثر بر سودآوری بانکها. مطالعات تجربی حسابداری مالی. ۱۳۹۶. ۱۴(۵۴): ۱۱۹-۱۴۰.
- ۶) میرزایی علیرضا، نویری نوشین، میرعباسی سید جواد. شناسایی تأثیر درآمدهای غیر مشاع بر سودآوری و ریسک بانکها. ششمین همایش ملی مدیریت و حسابداری ایران، همدان. ۱۳۹۸.
- ۷) مهربان پور محمدرضا و همکاران. عوامل مؤثر بر سودآوری بانکها. مطالعات تجربی حسابداری مالی. ۱۳۹۶؛ ۱۴(۵۴): ۱۱۹-۱۴۰.
- ۸) نظریور محمدنقی، رضایی علی. مدیریت ریسک اعتباری در بانکداری اسلامی با رویکرد بررسی عقود و الگوی پرداخت تسهیلات. تحقیقات مالی اسلامی. ۱۳۹۴. ۲(۲): ۱۲۳-۱۵۶.

9) Athanasoglou P. P. Brissimis S. N. Delis M. D. Bank-specific, industry-specific and macroeconomic determinants of bank profitability. Journal of International Financial Markets, Institutions and Money, 2008; 18(2): 121-136.

10) Callahan C, Soileau J. Does enterprise risk management enhance operating performance? Advances in accounting, 2017; 37: 122-39.

11) Carolyn Callahan J.S. Does Enterprise risk management enhance operating performance? Advances in Accounting, 2017; 37:122-139

- 12) Clara Pérez C. Esther de Q.P. Juan B. Delgado G. How to Manage Corporate Reputation? The effect of Enterprise Risk Management Systems and Audit Committees on Corporate Reputation, European Management Journal. 2019. doi: 10.1016/j.emj.2019.01.005
- 13) Giorgio S.B. Elisa C. Gloria G. The effect of the enterprise risk management implementation on the firm value of european companies.2013. Electronic copy available at: <http://ssrn.com/abstract=2229271>
- 14) Giuliano I. Giacomo N. Andrea S. The impact of government ownership on bank risk. Journal of Financial Intermediation, 2013; 22(2): 152-176
- 15) KashifShad M. Fong W. Chuah L. Jiří Jaromír K. Awais B. Integrating sustainability reporting into enterprise risk management and its relationship with business performance: A conceptual framework. Journal of Cleaner Production Volume 208, 20 January 2019: 415-425
- 16) McShane K. Michael, N. Anil E. Rustam B. Does Enterprise Risk Management Increase Firm Value? Journal of Accounting, Auditing & Finance.2011. 26(4): 641–658
- 17) Nair A. et al. Enterprise Risk Management as a Dynamic Capability: A Test of its Effectiveness during a Crisis, Managerial and Decision Economics. 2014; 35: 555-566.
- 18) Petras M. Increasing profitability through contingent convertible capital: Empirical evidence from European banks. Global Finance JournalIn press, journal pre-proof, 2020; 100582.
- 19) Saeidi P. Saeidi S.P. Sofian S. Saeidi S.P. Nilashi M. The impact of enterprise risk management on competitive advantage by moderating role of information technology. Computer Standards & Interfaces. 2019; 63: 67-82
- 20) Shah S. Q. Jan R. Analysis of Financial Performance of Private Banks in Pakistan. Procedia- Social and Behavioral Sciences, 2014; 109:1021-1025.
- 21) Walker P, S. W. Enterprise Risk Management. pilling it all together. 2003.
- 22) Wang TS, Lin YM, Werner EM, Chang H. The relationship between external financing activities and earnings management: Evidence from enterprise risk management. International Review of Economics & Finance. 2018; 58: 312-29.
- 23) Yu-LunChen, Yi-WeiChuangcHong, GiaHuangbJhuan, YuShih. The value of implementing enterprise risk management: Evidence from Taiwan's financial industry, The North American Journal of Economics and Finance, 2019.
- 24) Apostolopoulos C, Halikias G, Maroukian K, Tsaramiris G. Facilitating organisational decision making: a change risk assessment model case study. Journal of Modelling in Management, 2016:11(2).

ارائه الگوی جامع مدیریت ریسک و کاهش هزینه در ... /رحمانی، محمدپورزندگی و کرامتی

25) Kuzmina-Merlino I, Savina S. Assessing the Effectiveness of Improved Financial Management System Using the Expertise-oriented Approach. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2015 Oct 20;207:833-42.

یادداشت‌ها:

---

1 Matthias Petras

2 Wang TS et al

3 Callahan, Jared Soileau

4 Nair et al.

5 McShane et al.

6 Miller and Modigliani

7 Syed Qasim shah, Rizwan Jan

8 Athanasoglou, P. P. Brissimis, S. N. & Delis, M. D